

VIII. A BÁZISEGYÜTTESEK KULCSSZEREPE

Nincsen annyi művészeti ág (vagy tevékenység), ahányféle-képpen manapság az „amatőr-izmust” értelmezik. Annyi bizonyos, hogy minden művészeti tevékenységben „megkülönböztetik” egymástól a profikat és az amatőröket. Csupán mást értünk „amatőrökön” a képzőművészetben, a színjátszásban, a tánc- vagy éppenséggel a filmművészetben (hogy a költészetet, építészetet stb. ne is említsem).

Minket ezúttal a színjátszás foglalkoztat. Kiket nevezzünk hát amatőröknek a színjátszásban? „A kiknek nincsen köztín-házuk? — boncolgatja a kérdést Eörsi István. — A kiknek nincs fűiskolai végzettségük, oklevelük, következtetésképpen nem kapnak állami díjakat, ki-tüntetéseket, és csak kivétel-képpen lépnek fel a televízió-ban? Akik olyan darabokkal próbálkoznak, amelynek dialó-gusteknikája, cselekménybe-nyolítása, időkezelése szöveg-szövevénye eltér a klasszikus — vagy még inkább: a polgári — színjátszás hagyományaitól? Az amatőrség fogalmát tisztá-zásra szorul. Hiszen így hova-tovább kettészakad a színház-rajongók tábora: nemcsak a hi-vatásos színház világa fordítja el fejét az úgynevezett „ama-tőröktől”, hanem ezek fogé-kony, értékes közönsége is egy-re ritkábban teszi be a lábát a „profi”-színházakba. Ezért

hát igen üdvös újítás volna, ha az amatőröség és a profiságot nem egymással állítanánk szembe, hanem mindenekelőtt a dilettantizmussal. A dilettáns a művészet ellensége, akár kö-színházban remekel, akár kul-túrteremben; Piripócsán is az, és akkor is az, ha hivatalos művészek hivatalos lapokban hivatalos cikkeket írnak róla. A művész pedig művész, okle-vellet és oklevél nélkül is.”

A fentiekhez idézzünk még egy fejezetet Varga Bélának, a CSEMADOK KB vezető titkárá-nak „A nemzetiségi kultúrák fejlesztésének további útja” c. írásából (Népművelés, XIX. év-folyam, 12. szám):

„A műkedvelő művészeti te-vékenység területén valameny-nyi érdekelt szerv (a jnb kul-turális osztálya, a járási népművelési központok stb.) köz-reműködésével a jól működő csoportok számára biztosítani kell az anyagi feltételeket és a jó vezetők képzésével a mű-vészeti szint-emelését. E feltéte-lek biztosításával bizonyára kellő érdeklődést keltünk a fiatalság körében az öntevékeny Népművészeti együttesek nagy-bb számban vehetnek részt a különböző szlovákiai, körzeti és kerületi rendezvényeken és versenyeken.”

Egyszóval: létre kell hozni minden járásban egy bázis-együttest, amely művészi

színpadon tekintetében a legki-emelkedőbb amatőr együttes a járás területén, technikai-anya-gyi szempontból a legjobban van ellátva, és módszertani seg-ítségét tud nyújtani a járás többi műkedvelő együttesének. Ez a csoport működhet a járá-si népművelési központ véd-nöksége alatt, mint pl. Dunaj-ská Stredán (Dunaszerdahelyen) a FOKUSZ Irodalmi Szín-pad, de éppúgy tartozhat vala-melyik városi népművelési ház-hoz, üzemi klubhoz, a CSEMA-DOK bármely szervezetéhez, e-setleg járási bizottsághoz, de egy-egy iskola keretében is mű-ködhet. Bár előnyös, de nem feltétlenül szükséges, hogy a járási székhelyen alakuljon meg a bázisegyüttes. Ott kell létrehozni, ahol ehhez megvan-nak a legoptimálisabb feltéte-lek... A kultúra és a népműve-lés korszerűsítését sokan csu-pán az új munkaformák beve-zetésében, esetleg a divatos á-ramlatok másolásában látják. Mások a korszerűsögen új mű-velődési házak építését, azok pazar berendezését értik... A kultúra és a népművelés kor-szerűsége három egymással összefüggő tényezőn múlik: korszerű tartalom, korszerű munkamódszerek, és korszerű anyagi-műszaki bázis... A népművelés területén ma csupán így tudunk magasabb szintet elérni. Ehhez szükséges a bázis-együttesek megalakítása, a-

melyek a kultúra korszerű ter-jesztésének (a népművelésnek) egyik alapvető tényezői lenné-nek.

A Dunajská Streda-i (duna-szerdahelyi) I. Fábry Zoltán I-rodalmi Színpadi Seregszemle legényegesebb tanulsága ug-yancsak ezt sugallja a hazai magyar kishínpadi együttesek mozgalma számára. Hasonlóak a baráti szocialista országok tapasztalatai is. Nekünk sincs más választásunk, ha továbbra is igényesek akarunk lenni ön-magunkkal és a közönséggel szemben.

Ha számba vesszük azt a ti-zenhárom járást, amelyben a csehszlovákiai magyarság ta-lálható, kiderül, hogy a bázis-együttesek megalakítására pil-lanatnyilag a közép- és kelet-szlovákiai kerületben vannak a legkedvezőbb feltételek. Nincs szándékunkban felsorolni eze-ket az okokat, mert a lényeg mégiscsak az, hogy túl kell tennünk rajtuk magunkat. Ki-alakulófélben van, illetve már van kishínpadi bázisegyüttes a dunaszerdahelyi, a komáromi, a lévai, a nyitrai és a losonci járásban; remény van arra, hogy megalakuljon a galántai, a rimaszombati, a košicei és a bratislavai járásban; s végül a már fentebb említett illetékes szerveknek meg kellene terem-teniük a feltételeket a kishín-padi bázisegyüttesek létrehozá-sához az érsekújvári, a nagy-kürtösi, a rozsnói és a toke-rebesei járásban is. Ezt nem-csak az idő szava sürgeti: ez

kultúrpolitikai érdek — tehát né p é r d e k...

Folytatni kellene a nagy-múltú Rimavská Sobota-i (rime-szombati) FÁKLYA Irodalmi Színpad hagyományait. Ez az i-rodalmi színpad Veres János és Mács Zoltán vezetésével szerepelt már a jókai-napokon. Filakovón (Füleken) két e-gyüttes is tevékenykedik (Du-ray Eva, illetve Farkas Ka-talin vezetésével). Lučenecen (Losoncon) és Moldava nad-Bodvoun (Szepsiben) reményt keltő munka folyik, az utóbbi időben Král. Chlmec (Király-helmece) is hallatott magáról, Košícén Gágyor Péter szár-vezett új együttest... Csak a na-gyobb helységeket említem,

de figyelemre méltó munka fo-lyik nem egy község kishínpa-di együttesében is, mint pl. Nižný Lánec (Alsóláncon, Szaszák György vezetésével) vagy Izsán, ahol Izsák Lajos irányításával dolgoznak, s az együttes szép sikerrel szere-pelt a jókai-napokon is.

Sok „katlanban” forr a víz... jó lenne, ha — nem is tenger-ré, de — legalább tengerszem-mé rotyogtatná őket — a kü-lön-vizeket — az indulat és az ügybuzgalom...

KMECZKÓ MIHÁLY

Következik: A legidősebb és a legfiatalabb színjátszó e-gyüttes)

A Kál. Chlmec-i (királyhelmecei) VOX HUMANA Irodalmi Színpad fellépése a X., jubileumi jókai-napokon, 1973-ban. Fi-gyelemreméltó, hogy az együttesnek egyaránt tagjai a fiatalok, a középkorúak és idősek... Követendő példa lehet nem egy kishínpadi együttes számára!